

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ
„IORGU IORDAN - ALEXANDRU ROSETTI”

PUNCTUAȚIA LIMBII ROMÂNE

Coordonatoare: IOANA VINTILĂ-RĂDULESCU

Autoare: Cristiana Aranghelovici,
Ana Iorga Mihail, Ioana Vintilă-Rădulescu

SUMAR

Cuvânt-înainte	7
Introducere	11
I. Semnele de punctuație de bază	21
0. Generalități	21
1. Bara oblică	21
2. Cratima	33
3. Două-puncte	41
4. Ghilimelele	55
4.0. Generalități	55
4.1. Ghilimelele franțuzești	57
4.2. Ghilimelele românești	61
4.3. Ghilimelele simple	77
5. Linia de dialog	79
6. Linia de pauză	87
6.0. Generalități	87
6.1. Linia de pauză ca semn unic	92
6.2. Linia de pauză în pereche	96
7. Parantezele	97
7.0. Generalități	97
7.1. Parantezele drepte	102
7.2. Parantezele oblice	113
7.3. Parantezele orizontale	114
7.4. Parantezele rotunde	121
7.5. Parantezele unghiulare	140
8. Punctele de suspensie	143
9. Punctul	165
10. Punctul-și-virgula	188
11. Semnul exclamării	207
12. Semnul întrebării	246
13. Virgula	271

II. Semne de punctuație auxiliare	389
1. Acolada	389
2. Asteriscul	392
3. „Ghilimelele” iterative	398
4. „Paranteza” de închidere	400
5. Semnul de paragraf.	403
6. Semnul „et”	406
7. Tilda	410
III. Semne grafice convenționale	413
1. Bara oblică dublă	413
2. Bara oblică inversă	414
3. Punctele de ghidaj	415
4. Rândul/rândurile de puncte	417
IV. Procedee de punctuație	419
1. Alineatul	419
2. Blancul	425
3. Evidențierile grafice	432
3.0. Generalități	432
A. Evidențieri grafice unice	432
3.1. Alinierea rândurilor/paragrafelor.	432
3.2. Capităluțele	434
3.3. Scrierea cu caractere cu corp diferit	436
3.4. Distanțarea în cuvânt.	436
3.5. Indentarea textului.	438
3.6. Încadrarea în borduri/chenare	438
3.7. Scrierea cu majuscule	439
3.8. Sublinierea	440
3.9. Varierea caracterelor după stilul de scriere	441
3.9.0. Generalități	441
3.9.1. Caracterele aldine	443
3.9.2. Caracterele aldine cursive	446
3.9.3. Caracterele cursive	449
3.9.4. Caracterele drepte	457
B. Evidențieri grafice multiple	459
ABREVIERI	461
GLOSAR	463
BIBLIOGRAFIE GENERALĂ	471
CORPUS	478

Cuvânt-înainte

Volumul *Punctuația limbii române* este o lucrare extrem de necesară, așteptată de mult timp și care va fi cu siguranță intens folosită în primul rând de editori și de profesori, dar și de cele mai largi categorii ale publicului. În lingvistica românească nu există niciun alt studiu despre punctuație comparabil cu acesta, niciunul care să-l egaleze prin dimensiuni și prin bogăția informației. Cartea apare în contextul în care, din păcate, punctuația este tot mai mult neglijată în comunicarea curentă, regulile sale fiind adesea ignorate, mai ales sub presiunea scrisului în mediul virtual și a interferențelor cu sisteme de punctuație caracteristice altor limbi.

Ca instrument normativ suplă și nuanțat, adecvat stadiului actual al limbii române standard, volumul completează ampla introducere din ultima ediție a *Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic* (DOOM³, 2021), coordonat tot de Ioana Vintilă-Rădulescu și având o echipă de autori în bună parte comună. Spre deosebire de ortografie, ortoepie și morfologie, sistemul punctuației cuprinde însă mult mai multe cazuri de folosire facultativă a semnelor, cu rol stilistic și reflectând preferințe individuale de frazare a enunțului. Vom găsi deci în acest volum și o serie de observații stilistice, exemple de utilizări ale punctuației cu intenție expresivă și efecte estetice.

Lucrarea de față îi oferă cititorului numeroase informații, făcându-l să înțeleagă că punctuația este un domeniu complex, dar nu imposibil de înțeles și de stăpânit. Pe lângă normele de bază din situațiile clare, fundamentale (în care un semn este fie obligatoriu, fie „interzis”), sunt descrise pe larg utilizările facultative, precum și practicile specifice anumitor domenii culturale. Sunt prezentate în detaliu folosirile particulare ale semnelor de punctuație în diferite varietăți funcționale ale limbii: în texte juridice și administrative, în limbaje științifice și tehnice, în literatură, în comunicarea mediată electronic; sunt menționate reguli speciale din documentele Uniunii Europene, utilizări din informatică, matematică, lingvistică etc. Acolo unde există inevitabile libertăți de variație, perpetuate de practici editoriale specifice (de exemplu, în redactarea bibliografiilor unor cărți și articole), diversitatea este constatată și

I. SEMNELE DE PUNCTUAȚIE DE BAZĂ

0. GENERALITĂȚI

Inventarul semnelor de punctuație **de bază** ale limbii române tratate în lucrare cuprinde: bara oblică²³; cratima; semnul două-puncte; ghilimelele (cu variantele lor); linia de dialog; linia de pauză; parantezele (cu variantele lor); punctele de suspensie; punctul; punctul-și-virgula; semnul exclamării; semnul întrebării și virgula.

1. BARA OBLICĂ

/

- semn de punctuație interioară
- separă cuvinte, componente de cuvinte, formații complexe și numere scrise în cifre
- nu trebuie precedată, nici urmată de blanc, cu anumite excepții
- după bara oblică se scrie cu literă mică, cu excepția numelor proprii și a abrevierilor scrise în litere mari
- în anumite utilizări prototipice nu poate fi înlocuită cu alt semn
- utilizată în pereche formează PARANTEZE OBLICE
- și semn ortografic (cu utilizare limitată)
- și semn grafic în anumite domenii

ALTE DENUMIRI/VARIANTE: *bară, bară oblică simplă, bară transversală, linie de fracție oblică, liniuță oblică*; (engl.) *slash*

FLEXIUNEA DENUMIRILOR: *bară oblică* s. f., pl. *bare oblice; slash* [pron. *sleș*] s. n., art. *slash-ul* [pron. *sleşul*], pl. *slash-uri* [pron. *sleşur^r*]

DENUMIRI/VARIANTE ÎN ALTE LIMBI: engl. *diagonal, oblique (line/stroke), slant, slash, solidus, stroke, virgil, virgule*; fr. *barre de fraction, barre oblique,*

²³ Recunoscută ca nou semn de punctuație al limbii române în 1979.

barre transversale, oblique; germ. Schrägstrich; it. (s)barra obliqua, tratto obliquo; sp. barra (oblicua/inclinada), barrita, diagonal, trazo oblicuo

ASPECTUL GRAFIC

Bara oblică este o liniuță înclinată din dreapta sus spre stânga jos, sprijinită pe baza rândului și având înălțimea literelor mari.

REPREZENTAREA ÎN UNICODE

Bara oblică are în standardul Unicode reprezentarea U+002F.

DEFINIȚIE

Bara oblică este un semn de punctuație **interioară** care funcționează la nivelul **propoziției** sau al unor expresii **nestructurate** propozițional, separând elemente **lexicale** (abrevieri, (componente de) cuvinte, grupuri complexe) și numere scrise în **cifre**, aflate în anumite relații prototipice sau accidentale.

Ea realizează în scris o exprimare mai **economică**, redând eliptic anumite **raporturi** și **substituind** elemente adverbiale, conjuncționale sau prepoziționale (vezi mai jos).

Note. 1. Bara oblică este și semn **ortografic** în sens strict, cu rol limitat, și semn **grafic** în anumite domenii (vezi mai jos), cf. și DOOM³, p. 58-59.

2. Când separă rândurile unui text în **versuri** reprodus **continuu**, bara oblică este considerată semn **grafic**, fără funcție de semn de punctuație, putând apărea indiferent de semnele de punctuație din text și **încadrată** (de cele mai multe ori) sau **nu** de blankuri:

A fost odată ca-n povești, / A fost ca niciodată... EMINESCU, Luceafărul, în Opere. Poezii, 157

3. Strofele unui text în versuri se separă prin **bară oblică dublă**.

LECTURA CU VOCE TARE

La lectura cu voce tare, construcția substituită de bara oblică **nu** se poate **deduce** în mod univoc. În împrejurări **oficiale**, valoarea ei poate fi semnalată **expres** pentru auditori de către cel care expune/citește cu voce tare textul **glosând-o** printr-un element relațional echivalent: noaptea de 29/30 octombrie = de 29 **pe/spre** 30.

POZIȚIA ÎN TEXT

Bara oblică este plasată pe rând între termenii pe care îi pune în legătură.

!Se recomandă ca, de regulă, bara oblică să **nu** fie precedată, nici urmată **de blank**, cu **excepțiile** de mai jos.

Bara oblică poate fi **încadrată** de blankuri:

1. uneori ca semn grafic, de exemplu între **versuri** reprezentate **pe același rând** și între segmente de enunțuri transcrise fonetic în texte **dialectale**:

Ce mi-ai lăsat plecând? / Umbrele tale / înălțându-și spânzurători una alteia / strângându-se de gât în somn / și chipurile tale omorându-se / și-apoi luându-și locul unul celuilalt – / șirag de regi criminali. PANTEA, *Tema cărții la Florin Mugur*, RomLit 51-52, 2022, 12

s-a spălăt / s-a-nkinád / dă mâncát nu a mâncát. *Texte dialectale Muntenia*, I, XVII

Notă. Dar între versuri reprezentate pe **același** rând (și începând cu literă mare), bara oblică apare uneori în texte și **fără** blancuri:

Să nu gândești sărăcăcios/Din loc în loc mai este nemurire/Iar cel cernut ca boabele în jos/Va nimeri-n pământul poeziei. KOSTENKO, în TUDORANCEA, *Războiul din Ucraina în discursurile președintelui Zelenski*, RomLit 8, 2023, 24

2. conform normelor (implicite ale) unor lucrări.

Note. 1. Încadrarea barei oblice între blancuri este adesea **nerecomandabilă** din rațiuni de economie și de estetică a textului.

2. Bara oblică apare uneori în texte **neprecedată**, dar **urmată** de blanc, ceea ce nu se justifică.

3. Vezi și SEMN GRAFIC ÎN ANUMITE DOMENII, 10. numere de telefon.

ROLURI

Bara oblică are în principal rol gramatical, în mai mică măsură rol semantico-pragmatic și stilistic, mai puțin rol prozodic.

ROLUL GRAMATICAL

Bara oblică este unul dintre semnele de punctuație cu cele mai multe **valori**. O expresie scrisă cu bară oblică poate fi descrisă sub mai multe aspecte.

I. Sub aspectul **valorilor** exprimate, bara oblică poate marca:

1. o **alternanță** în grafie sau în pronunțare: alternanța *x/cș* (DOOM³, 35) = *dintre... și..., ... versus/vs...;* grafia *sînt/sunt* = ... *sau...*;
2. un an **convențional**/un exercițiu **financiar** implicând **doi ani** calendaristici consecutivi: anul școlar 2024/2025 = (rar) ... *pe...*;
3. **aproximația**: Acest obiect poate costa 200/300 lei. = *aproximativ, circa/cca, vreo...*;
4. data **curentă** scrisă în **cifre**, inclusiv cu omiterea componentei *a* a numeralului ordinal de feminin reprezentând luna: 16/10/2022, 16/X/2022 = ... *a zecea*;
5. o dată notată **dublu**, conform calendarelor iulian și gregorian (pe stil vechi și nou): 25 octombrie/7 noiembrie 1917 = ... *respectiv...*;
6. o dată de **tranziție**: 29/30 octombrie = ... *pe/spre...*; iarna 1952/1953 = *lui ... și lui ...*;
7. **desinențe**/forme flexionare diferite:

Exprimarea subiectelor de persoana 1, 2, 4, 5 dobândește valori speciale, fie de emfază, fie de reliefare a unor sensuri speciale (sublinierea unicității referentului,

insistența asupra opiniei personale, delimitarea sau opoziția față de altă/alte persoane) [...] GALR, II, 355 = ... *sau...*;

8. numere care exprimă dimensiunea, cantitatea, prețul:

cartofi de 5 lei/kg, glucide 5,85/100 g; pilotă de 1,40 m/2,00 m = ... *pe...*;

9. echivalența între cuvinte din **limbi** diferite: Exit/Ieșire;

10. o enumerare orizontală (implicând alternative) = ... *sau...*:

Utilizând website-ul sunteți de acord [...] că atât SC PROFI PRINTING MEDIA SRL, cât și consultanții colaboratori nu vor putea fi făcuți răspunzători pentru informațiile furnizate/conținute/omise sau/și pentru orice eventuale pierderi sau prejudicii [...]. profiprinting.shop = ... *sau...*;

11. limitele unui interval în **spațiu**: distanța București/Ploiești = *de la... la..., dintre/între... și...*;

12. limitele unui interval de **timp**/durata: perioada 28/30 octombrie, 28/30.10 = *de la/din... până în/la..., dintre ... și...* (subînțeles: *inclusiv*);

13. un număr fracționar sau un **raport** matematic scrise **liniar**: $1/3 = \dots$ *pe/supra...*;

Notă. Acest număr fracționar este citit și *o treime*, (inv.) *una a treia*.

14. un raport (de asociere sau de opoziție) între (doi sau mai mulți) termeni puși pe același plan:

raportul semnificat/semnificat; bine/rău = *dintre/între... și..., ... versus/vs...*;

Note. 1. Când într-un text apar mai multe bare oblice, acestea, cu **excepția ultimei**, sunt echivalente cu **virgula**; eventual, înainte de ultimul termen, se poate folosi **conjunția și** ori **sau**:

[...] în blocul [copulativ + NP], copulativul adaugă: [...]

– distincția aspectuală static/durativ/dinamic (**este/rămâne/devine** profesor), GALR, II, 71 = *dintre* static, durativ *și* dinamic.

2. Se consideră că **raporturile** exprimate prin structuri coordonate se realizează sub forma unei **combinații** (adesea ocazionale) de elemente aflate în raport de reciprocitate.

3. Cuplurile de tipul *om-natură* din construcții precum *relația om-natură* au fost socotite și **sintagme** libere (vezi Barbu, Ana-Maria, 2014). În texte, **formațiile** cu acest tipar apar scrise cu **bară oblică**, **cratimă** sau **linie de pauză**. Pentru a marca și grafic distincția dintre ele și cuvintele **compuse** ortografiate cu cratimă, se **recomandă scrierea** lor cu bară oblică sau cu linie de pauză (aceasta încadrată de blancuri), **nu** cu cratimă: relația om/natură, om – natură = *dintre* om *și* natură; om *versus* natură.

4. Pentru a sublinia **felul** raportului, **asocierea** se exprimă mai adecvat prin **linie de pauză**, iar **opoziția** – prin **bară oblică**.

15. raportarea unui **act** normativ/dosar/periodic ș.a. la anul/**data** de apariție:

Legea 24/2000, LR 2/1979 = ... din/pe/per...;

16. raportarea la un **total**, la o **unitate**: cheltuieli/zi = ... *pe...*; nota 5/5 = ... *din...*;

17. indicarea situării unei localități pe un **râu**: Frankfurt/Main = ... *pe...*;

18. redarea unităților de măsură din formule **distributive**: 40 kilometri/oră = ... *la/pe*...;

Notă. Când unitățile din asemenea formule sunt **abreviate** (*km/h*), bara oblică este interpretată unanim ca semn **ortografic** în sens strict. În unele lucrări se consideră că, și atunci când unitățile sunt **neabreviate**, bara oblică este semn strict **ortografic**, în timp ce în altele (ca DOOM³, DSL, prezenta lucrare ș.a.) este socotită în acest caz semn de **punctuație**, deoarece pune în relație **cuvinte**.

19. separarea unor **variante**: **abdominalgie** (desp. *-mi-nal/-min-al-*); **addenda/adendă** = ... *sau*...;

20. separarea unor **termeni** între care bara oblică înlocuiește conjuncțiile **sau**, **și**, în special între un **cuvânt** și **abrevierea** lui (*versus/vs*), între termeni folosiți ca antonime, sinonime etc.:

[...] garnituri de etanșare superioare/inferioare [...] *Legea 100/2000, Protocolul din 1999, anexa II, 5.1.1. e*);

Astfel, internetul este treapta/trambulina spre cărțile de hârtie. BUTNARU, *Lectura în epoca digitală*, RomLit 50, 2022, 21

VEZI ȘI PARANTEZELE OBLICE.

II. Sub aspectul naturii/clasei lexico-gramaticale a elementelor între care se folosește, bara oblică poate implica mai ales:

1. **adjective**: bun/rău;

2. **adverbe**: bine/rău;

3. **numerale** (scrise în cifre, eventual combinate cu substantive): 29/30 octombrie, 2024/2025;

4. **substantive**: tradiție/inovație; București/Ploiești, inclusiv **abrevieri**: NATO/URSS.

Note. 1. Bara oblică se numără (alături de cratimă și de linia de pauză) printre semnele de punctuație folosite între elemente **lexicale** și între **numere** scrise în cifre.

2. Între substantivele **proprie** desemnând doi **autori** ai unei lucrări/descoperiri etc. se **recomandă** să se pună **bară oblică** (**nu** cratimă, pentru a nu se confunda cu numele **compus**, ortografiat cu cratimă, al unui **singur** autor): *dicționarul Ernout/Meillet*; față de *dicționarul (lui) Meyer-Lübke*; dar, prin tradiție, se scriu cu **cratimă** unele denumiri duble devenite sudate de tipul *legea Boyle-Mariotte* = **a lui... și...**

III. Sub aspectul **elementelor** (inclusiv locuțiunilor) pe care bara oblică le **înlocuiește** și cu care este (relativ) **echivalentă** (echivalență care nu este totdeauna clară și univocă), acestea pot fi:

1. **adverbiale**: *respectiv*;

2. **conjuncționale**: *ori, sau, ... sau și..., și, și... sau..., și... și...*;

Note. 1. Bara oblică este unul dintre semnele de punctuație care **substituie** anumite elemente de **relație** (în sens larg).

2. Formulele *sau/și, și/sau* (în care scrierea **fără blankuri** marchează solidaritatea componentelor) au o **frecvență** mare:

[...] expresia acțiuni de protecție civilă exprimă toate activitățile, măsurile, resursele și dotările care permit prognozarea, prevenirea, pregătirea, protecția și intervenția în scopul localizării și limitării urmărilor calamităților naturale, avariilor industriale sau/și catastrofelor; *Acord din 18 ianuarie 1996 între Guvernul României și Guvernul Republicii Bulgaria privind colaborarea în domeniul protecției civile, în timp de pace*, art. 1

[...] acces condiționat înseamnă orice măsură tehnică și/sau dispozitiv tehnic care permite accesul într-o formă inteligibilă și care este subiect al autorizării individuale prealabile, cu privire la unul dintre serviciile menționate la lit. a); *Legea 305/2002, Convenția europeană din 2001*, art. 2

În aceste formule, în locul lui *sau* **nu** se folosește *ori*.

3. **prepoziționale**: *contra; de la... (și până) la (inclusiv)...*; *din; dintre .. și...*, *față de; împotriva; în opoziție cu; între... și...*, (*până) la, pe, per, spre, supra, versus/vs*

Notă. Este **greșită** folosirea împreună a barei oblice și a elementului de relație respectiv (**dintre binelrău; Este închis *între 12/14*), deoarece ar fi **redundante**.

Vezi și SEMN GRAFIC ÎN ANUMITE DOMENII.

ROLUL PROZODIC

Se consideră că, în cele mai multe utilizări ale sale, bara oblică **nu** are rol prozodic, deși se poate asocia facultativ cu o mică pauză în rostire.

ROLUL SEMANTICO-PRAGMATIC

Bara oblică menține termenii implicați într-o alternativă la **același** nivel ca **importantă** (spre deosebire de paranteze, de exemplu, care implică o ierarhie).

ROLUL STILISTIC

Bara oblică este în special o marcă a exprimării **nonartistice** (vezi însă mai jos STILUL BELETRISTIC).

Abuzul în folosirea barei oblice în aceeași frază poate îngreuna decodarea relațiilor dintre termeni:

Opoziția colaborare/conflict se reflectă în frecvența cu care sunt performate anumite tipuri de acte de vorbire (laudă/reproș), respectarea intervenției celuiilalt/întreruperea exagerată a interlocutorului, susținerea și creditarea comunicativă a celuiilalt/respingerea și discreditarea comunicativă a celuiilalt, strategii ale solidarizării cu celălalt/strategii ale desolidarizării de alocutor, umor/ironie, sarcasm etc., folosirea unor mărci de identitate (apelative, nume, onorifice) adecvate/inadecvate, egalitate asumată/inegalitate asumată. GALR, II, 826-827

Bara oblică se folosește cu precădere în stilurile administrativ și științific.

STILUL ADMINISTRATIV

În desemnarea unor **documente** (adrese, chitanțe, comenzi, dosare, note, scrisori oficiale etc.), bara oblică se utilizează²⁴ între **numărul** înregistrării unui document administrativ și **data**/anul elaborării, adoptării sau înregistrării lui:

Ca răspuns la adresa Dvs. cu nr. 350/02.11.2015 ...

În formulare, bara oblică se pune între forme sau desinențe dintre care, la completare, trebuie aleasă cea corespunzătoare și tăiată cea care nu corespunde:

Subsemnatul/subsemnata; domiciliat/ă;

În corespondența **oficială**, bara oblică desparte, în formulele de adresare, doi termeni cu rolul de **destinatar**:

Către Domnul/Doamna ...; Stimate Domn/Stimată Doamnă ... ș.a.

STILUL BELETRISTIC

Bara oblică se folosește rar în stilul beletristic:

- în unele **indicații** de regie din genul dramatic sau din texte narative:

Un ceas de perete arată ora 10 1/2. *BLAGA, Anton Pann, în Teatru, Opere, III, 47;*

- (rar) în texte cu caracter **ludic**:

Animalele viteze

n-au nevoie de viteze

mari decât ca să le-ajungă

(prin savană, stepă, junglă,

tundră) mai ușor din urmă

pe cele mai neviteze,

care pasc, ba chiar și scurmă

pajiștile (largi/înguste) [...] FOARȚĂ, *Probleme rimate, în joacă, de mate*, în Rom.

Lit. 23, 2014, 8

STILUL JURIDIC

Bara oblică se folosește în documentele UE pentru:

- exprimarea numărului actelor normative ale UE și al cauzelor de la Curtea de Justiție a Comunităților Europene:

C-522/09 = Cauza 522 pe/din 2009 curia.europa.eu/juris/;

- desemnarea părților unui proces de la Curtea de Justiție a Comunităților Europene:

²⁴ Ca semn grafic.

În consecință, o astfel de situație se distinge în mod clar de cea expusă de Comisie și în care s-a pronunțat Hotărârea Comisia/Luxemburg citată anterior. curia. europa.eu/juris/= Comisia **contra** Luxemburg

STILUL JURNALISTIC

În funcție de specia, tema etc. în care se încadrează un text jurnalistic, bara oblică se folosește cu diferite valori.

De bara oblică se abuzează uneori, de exemplu, pe frontispiciul publicației *Adevărul weekend*, mențiunea nr. 585/5,00 lei în loc de nr. 585 5,00 lei.

STILUL ȘTIINȚIFIC

În texte științifice și tehnice, bara oblică se folosește curent, printre altele, în indicații **bibliografice**.

FOLOSIREA BAREI OBLICE ÎN COMUNICAREA MEDIATĂ ELECTRONIC

În comunicarea mediată electronic, bara oblică se utilizează frecvent, ceea ce contribuie la răspândirea utilizării ei.

SCRIEREA CU LITERĂ MARE SAU MICĂ DUPĂ BARA OBLICĂ

După bara oblică se scrie cu literă **mică**, cu excepția cazurilor când este vorba de nume proprii sau de abrevieri scrise în litere **mari**.

COMBINAREA CU ALTE SEMNE DE PUNCTUAȚIE²⁵

1. Ca semn grafic, bara oblică se poate folosi între **puncte de suspensie** la sfârșitul unei pagini dintr-un document, pentru a indica faptul că textul continuă pe pagina următoare:

.../...

2. În unele texte de **lingvistică**, bara oblică poate apărea înainte de **tildă**: Cele două realizări apar fie ca variante (Aruncă mâncare **păsărilor./~ la păsări.**), fie în distribuție complementară [...] GALR, II, 54

SEMNE DE PUNCTUAȚIE ÎN ACEEAȘI POZIȚIE CU BARA OBLICĂ

În aceeași poziție cu bara oblică se pot utiliza anumite semne de punctuație, cu deosebiri de frecvență și uneori de nuanță:

1. **blancul** – folosit între componentele unei date curente scrise în cifre:

27 03 2000, 27 III 2000;

2. **cratima** – folosită pentru a indica:

- un an **convențional** sau un exercițiu **financiar** implicând doi **ani** calendaristici consecutivi:

anul școlar 2024-2025;

- **aproximația**: Acest obiect poate costa 200-300 lei.;

²⁵ Vezi eventuala combinare a barei oblice cu blancul.

- componentele unei **date curente**²⁶ scrise în cifre arabe, eventual și romane (pentru lună): 27-03-2025, 27-III-2025;

- componentele unei date de **tranziție**: noaptea de 29-30 octombrie;
- **limitele** unui **interval** în spațiu sau în timp exprimate prin cuvinte, respectiv cifre:

distanța București-Ploiești, moda primăvară-vară 2025; perioada 28-30 octombrie, 28-30.10;

Notă. **Cratima** nu trebuie folosită între două date de **tranziție** scrise la rândul lor cu **cratimă** (*noaptea de 24-25 octombrie-6-7 noiembrie), nici pentru a nota un interval în spațiu când cel puțin unul din **termenii** lui este ortografiat cu **cratimă** (precum *Cluj-Napoca*).

- un **raport**: *raportul semnificat-semnificant*;

3. linia de pauză – folosită pentru a marca:

- o **alternanță**, o opoziție ș.a.: alternanța $x - c\grave{s}$ DOOM³, 35;
- componentele datei **curente**: 27 – 03 – 2025, 27 – III – 2025
- o dată notată **dublu**, conform calendarelor iulian și gregorian (pe stil vechi, respectiv nou): 25 octombrie – 7 noiembrie 1917
- componentele unei date de **tranziție**: 29 – 30 octombrie; iarna 1952 – 1953;
- **limitele** unui interval în spațiu sau în timp:

distanța București – Ploiești, moda primăvară – vară 2025, perioada 28 – 30 octombrie;

- un **raport**: raportul semnificat – semnificat;

Note. 1. Bara oblică trebuie înlocuită cu cratima între **secvențe** care au în interior o **bară oblică**: 27/03/2025 – 29/III/2025, ^relația intuiție/text/intuiție – text/intuiție/text.

2. În cele mai multe situații se **recomandă** folosirea **cratimei**, și **nu** a **liniei de pauză**.

4. parantezele rotunde – folosite:

- pentru a exprima o **dată** notată **dublu**, conform calendarelor iulian și gregorian (pe stil vechi, respectiv nou): 25 octombrie (7 noiembrie) 1917;
- pentru a încadra o **desinență** reprezentând o formă de **gen**: *domiciliat(ă)*;

Notă. Bara oblică și parantezele **nu** sunt perfect echivalente, bara oblică menținând pe **aceiași** plan termenii pe care îi separă, în timp ce parantezele marchează plasarea pe planul **al doilea** a enunțului pe care îl încadrează.

5. punctul – folosit între componentele datei curente scrise în cifre:

16.10.2024, 16.X.2024;

²⁶ Norma ISO 8601:1988 *Reprezentarea datelor și timpului* recomandă pentru textele oficiale adoptarea la indicarea datei calendaristice cu cifre arabe a ordinii an-lună-zi/aaaa-ll-zz.

6. **tilda** – folosită pentru a exprima un raport de **opozitie** (între foneme, perechi minimale etc.): pat ~ bat;

7. **virgula** – folosită prototipic în **enumerări** orizontale:

Tel., Fax: (+40 21) 311.97.11

Notă. În aceeași poziție cu bara oblică se pot folosi în anumite situații/domenii, ca semn **grafic**:

linia de fracție²⁷ – pentru reprezentarea **fracțiilor** ordinare și a raporturilor matematice;

semnul x „ori” (fără blankuri) citit „pe” – pentru indicarea unor **dimensiuni** compuse referitoare la formate (de cărți, fotografii, hârtie etc.), suprafețe ș.a.: format 16x70, grădină de 5x7 m.

NORME DE FOLOSIRE

Pentru detalii vezi și ROLUL GRAMATICAL.

I. OBLIGATORIU

Bara oblică **nu** poate fi înlocuită cu **alt** semn:

1. când exprimă **distribuția** (prin raportare la un reper exprimat printr-un cuvânt neabreviat, inclusiv în cazul formelor neabreviate ale unităților de măsură din formule distributive):

cheltuieli/zi, euro/metru pătrat, kilometri/oră, PIB/cap de locuitor, venit/an = cheltuieli **pe** zi; kilometri **la/pe** oră; euro **pe** metru pătrat; PIB **pe/per** cap de locuitor; venit **pe** an;

2. în **formulele sau/și, și/sau**;

3. în numerele **fracționare** în scrierea curentă: $1/2$, $1/3$ = ... **pe...**;

Notă. În **matematică** se folosește însă **linia de fracție**.

4. când exprimă **opțiunea** între anumite posibilități:

altă persoană/alte persoane; propoziția/fraza = ... **sau...**;

5. când exprimă raportarea la un **an** sau la o **dată**:

Legea 24/2000 = Legea... **din/pe...**;

6. când exprimă raportarea la un **total** sau la o **unitate**:

Deschis 7 zile/7, 24 ore/24; 8 ore/zi; pagina 2/3; nota 5/5; 98 de puncte/100; 5 zile/săptămână = ... **din ...**; ... ore **pe** zi, pagina... **din...** etc.;

Notă. Un caz particular îl reprezintă indicarea **procentelor** și a **raportărilor** la **mie/(rar)** la un **milion**, pentru care vezi SEMN GRAFIC ÎN ANUMITE DOMENII.

7. când exprimă anumite **raporturi**: raportul între laturi $3/4$ = ... **la...**;

8. în indicații geografice referitoare la situarea unei localități pe un **râu**:

Frankfurt/Main; Frankfurt/Oder = ... **pe...**;

9. când exprimă substituirea unor **desinențe**: Subsemnatul/a;

²⁷ Linie orizontală.

Notă. În cazul **adăugării** unei desinențe se pot folosi parantezele **rotunde**: domiciliat(ă).

II. FACULTATIV

Bara oblică este facultativă în anumite situații, când poate fi înlocuită cu alt semn, preferându-se, după caz, fie bara oblică, fie acel semn. Vezi SEMNE DE PUNCTUAȚIE ÎN ACEEAȘI POZIȚIE CU BARA OBLICĂ.

III. Nu trebuie folosită bara oblică (ci linia de pauză sau virgula) între secvențe despărțite la rândul lor prin bară oblică:

^*relația intuiție/text/intuiție/text/intuiție/text; *27/03/2025/27/III/2025

De altfel, **nu trebuie să se abuzeze de bara oblică pentru a nu genera, mai ales la lectura cu voce tare, confuzii și probleme de înțelegere.**

SEMN GRAFIC ÎN ANUMITE DOMENII

Bara oblică este semn grafic în anumite domenii:

1. în **analiza literară** – separă rime:

Există perechi rimice în care autorul își exprimă întreaga originalitate și personalitate artistică. „Recunoască-l/dascăl” se numără printre ele. VOICA, „Aspecte ale rimei compuse în lirica eminesciană”, 246

Notă. Vezi mai sus și separarea prin bară oblică a **versurilor** scrise pe același rând.

2. în dialectologie – notează limitele unităților de **intonatie** ale unui segment melodic nonterminal transcris fonetic: s-a spălat / s-a-nkinád / dă mâncát nu a mâncát. *Texte dialectale Muntenia*, I, XVII

3. în activitatea didactică – în analiza gramaticală, desparte propozițiile dintr-o frază (ca și o bară verticală)

4. în practica editorială – folosită:

4.1. ca semn de corectură;

4.2. în descrierea CIP = Catalogarea înaintea publicării (a Bibliotecii Naționale a României):

DOOM - Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române /
Coord. Ioana Vintilă-Rădulescu;

5. în fizică – între formele **neabreviate** ale **unităților de măsură** din formule distributive: 40 kilometri/oră;

6. în informatică – cu multe roluri, inclusiv în adrese de **site-uri**:

<http://publications.europa.eu/code/ro/ro-410010.htm>;

7. în lingvistică – folosită pentru:

7.1. a încadra transcrierea fonologică²⁸: acq̣iș /aḳi/;

²⁸ Transcrierea fonetică se dă între paranteze drepte: [aḳi].

7.2. a marca alternanțe fonetice sau de litere; delimitări între rădăcină și desinență; indicații de gen sau de număr; opoziții (formale, semantice etc.); mai multe opțiuni; variante libere:

alternanța *ă/i*; **ă** (literă; sunet) s. m./n.; impar/ă; substantivare/substantivizare GALR, II, 1088; *cât privește* adv. + vb. (+ s. sg./pl.: ~ *condițiile*); **abstracție/abstracțiune**, *căpșuni/căpșune*;

8. în **matematică** (de unde a trecut în scrierea **curentă**):

8.1. indică operația de **împărțire** (cu valoarea semnului : „împărțit”);

8.2. sub o formă specifică, redă **raportările la sută**, la **mie**, (rar) la un **milion**:
5%, 5‰, 5‰‰;

9. în **muzică** – folosită în abreviații muzicale;

10. în **numere de telefon**: pentru documentele oficiale, standardele emise de International Telecommunication Union recomandă ca, într-o succesiune de numere de telefon, ele să se separe prin bară oblică încadrată de blankuri: +40 217456847 / +40 217456858, iar dacă diferă numai ultimele cifre, acestea să se despartă prin bară oblică neîncadrată de blankuri:

+40 217456847/8 = 40 217456847 **sau** 40 217456848.

Notă. Există și o BARĂ OBLICĂ INVERSĂ.

BIBLIOGRAFIE SPECIALĂ

Avram, Mioara, 1979, „Un nou semn de punctuație”, în LR, 28, 193-198 (și în Avram, Mioara, 1987, *Probleme ale exprimării corecte*. București: Editura Academiei RSR, 211-216).

IVR

2. CRATIMA

- semn de punctuație interioară
- în principal semn ortografic, cu foarte multe funcții
- folosită, ca semn de punctuație, între cuvinte sau numere ori între grupuri de cuvinte sau de numere
- mai scurtă decât linia de pauză
- de regulă neîncadrată de blankuri; urmată de blank numai înainte de componentele unei enumerări verticale
- după cratimă se scrie în general cu literă mică
- și semn grafic în anumite domenii

ALTE DENUMIRI/VARIANTE: *liniuță/linioară* (de unire sau/și de despărțire), (rar) *linie de pauză scurtă*; (rare, ieșite din uz sau învechite): *linie, linioară împreunătoare, semnul împreunătoriu, trăsătură/trăsură de unire, unitoare*

FLEXIUNEA DENUMIRII: g.-d. art. *cratimei*; pl. *cratime*

DENUMIRI/VARIANTE ÎN ALTE LIMBI (ca semn de punctuație)²⁹: engl. *en dash*; fr. *tiret court*; germ. *Halbgeviertstrich, Streckenstrich*; it. *trattino breve/congiuntivo/corto*, sp. *guión/guion corto/normal*

ASPECTUL GRAFIC

Cratima este o liniuță **orizontală** mai **scurtă** decât **linia de pauză**.

REPREZENTAREA ÎN UNICODE

Cratima ca semn de punctuație are în standardul Unicode reprezentarea U+2013.

DEFINIȚIE

Cratima este un semn de punctuație interioară³⁰ folosit prototipic între **cuvinte** sau **numere**³¹ ori între **grupuri** de cuvinte sau de numere juxtapuse, unind două (rareori mai multe³²) părți ale unei unități grafice.

²⁹ Ca semn strict ortografic, are în alte limbi denumiri diferite de cratima ca semn de punctuație: engl. *hyphen*; fr. *trait d'union*, (în limbaj tipografic) *division*; germ. *Bindestrich*, it. *lineetta, trattino (d'unione)*, (în limbaj tipografic) *divisione*; sp. *guión/guion*. În unele limbi există mai multe liniuțe orizontale, uneori cu denumiri diferite, corespunzătoare rolului jucat.

³⁰ Prezentul capitol (când nu se precizează altfel) are în vedere cratima exclusiv ca semn de punctuație.

³¹ În cazul numerelor, utilizarea cratimei nu este limitată la cele scrise în cifre.

³² Ex.: traseul Constanța-București-Craiova-Timișoara.